

Česká zemská přehlídka dětských folklorních souborů

Další ročník Zemské přehlídky českých dětských folklorních souborů se uskutečnil v Praze v rámci II. mezinárodního folklorního festivalu Pražský jarmark 4. září 2005.

Přehlídka, jejíž dramaturgii připravila Radka Ehrenbergerová, se uskutečnila v centru Prahy na Ovocném trhu za krásného letního počasí a za účasti stovek vděčných diváků. Mezi nimi jsme rádi uvítali také premiéra České republiky Jiřího Paroubka a další osobnosti naší politické scény. Pan premiér spolu s dalšími přehlídku zahájil a během nedlouhého pobytu nejen shlédl několik našich dětských souborů, ale také dětem k účasti poděkoval a spolu s přáním, aby jim tato krásná a ušlechtilá činnost dlouho vydržela, jim předal diplomy a dárky. Přitom se vytvořila neformální přátelská atmosféra, pan premiér dětem rád odpověděl na jejich zvědavé otázky, přijal od nich pozornosti, podepsal se jim do kronik nebo s úsměvem pózoval v dětském hloučku přítomným fotografům.

Účinkující. Na přehlídku z českých krajských kol postoupily „Kuřátka“ Chrudim, „Kvítek“ Hradec Králové, „Kytice“ Praha, „Škubánek“ Světlá nad Sázavou a „Malý Furiant“ České Budějovice. Další postoupivší soubory „Sluníčko“ Rokycany a „Chebánek“ Cheb se z účasti omluvily.

Pozitiva. Celodenní pobyt v Praze se zajímavým programem a vlastním vystoupením před stovkami diváků, z nichž mnoho bylo zahraničních hostů, v centru Prahy. Seznámení se nejen s panem premiérem, ale také např. se zpěvákem popmusic Stanislavem Hložkem, který se dětem v zákulisí velmi rád věnoval. Vysoká umělecká úroveň některých souborů („Kytice“, „Kuřátka“, „Kvítek“), kvalita doprovodných hudeb, zajímavá scénická zpracování dětského folkloru, písní a her.

Přeškoapení. Malý zájem z řad vedoucích a členů dalších dětských folklorních souborů z Prahy nebo z nejbližšího i vzdálenějšího okolí, přestože dnešní dostupnost Prahy ze všech oblastí Čech je vynikající. Volání vedoucích po možnosti vzájemně poznat a porovnat své umělecké postoje a kvality vzala tak k litoosti vyhlásovatelů přehlídky brzy „za své“.

Pořadatelé. Festival Pražský jarmark přivítal zemskou přehlídku ve svém programu poprvé a jeho pořadatelé připravil dětem velmi dobré podmínky pro pobyt a vystoupení v Praze. Spokojenost všech akterů dává naději, že česká zemská přehlídka získala v Praze zajímavé místo pro své uspořádání.

Diváci. V centru Prahy projevíli o dětská folklorní vystoupení trvalý zájem a dětem byli oporou při jejich pořadech. Dětské výkony hodnotili pravidelným potleskem, který dodával dětem elán a chuť ještě více a se vši zaujetostí se tancem písní a hrou opravdu na scéně bavit.

Negativa. Nejen odstoupení od účasti a omluva dvou západočeských souborů na poslední chvíli, takže nebylo možné zajistit náhradu, čímž utrpěla celková úroveň přehlídky, ale také skutečnost, že ani centrum Prahy a přítomnost premiéra české vlády nepřispěla k většímu zájmu médií, z nichž především účast a zastoupení televize pořadatele překvapila negativně.

Uspořádáním Zemské přehlídky moravských a slezských dětských folklorních souborů v červnu v Liptále a přehlídky českých souborů v září v Praze roce naplnilo Folklorní sdružení ČR přání vedoucích i zástupců

IPOS – ARTAMA Praha pořádá všechny přehlídky především s ohledem na proměnlivou členskou základnu dětských souborů v jednom roce. K tomu několik myšlenek Radky Ehrenbergerové, která ve Folklorním sdružení ČR má dětské přehlídky a aktivity na starosti:

V letošním roce jsem měla možnost být součástí realizačních týmů obou zemských přehlídek, jak moravské, tak i české. Každá měla své specifika, své úskali i své kouzlo. To, co se v Liptále jeví jako samozřejmost, nemusí být

až tak průchodné v Praze a naopak. Kolegové a kolegyně, kteří se organizací akcí zabývali, se snažili připravit souborům co nejvyšší zázemí i prostředí. Mým přáním zůstává, aby dětské výkony byly i nadále pro nás, dospělé, inspirací, odměnou, a v neposlední řadě i motivací.

Pořadatelům Z Folklorního sdružení ČR nový přehlídkový cyklus přinesl určité problémy s finančním zajištěním a organizací, leč na konečné a hlubší zhodnocení cyklu a obou přehlídek bude třeba uspořádat v budoucnu ještě nejméně jeden, lépe však dva přehlídkové běhy. Věříme, že letošní proměna přehlídkového cyklu dětských souborů prospěje a že cyklus získá na další oblibě a významu.

František Synek

Malý Furiant na zemské přehlídce v Praze

Vážený čtenáři časopisu Folklor, dovolte mi, abych se s Vámi podělila o zážitky, které nám připravila 6. česká zemská přehlídka dětských folklorních souborů. Na tuto přehlídku byl náš soubor „Malý Furiant“ navržen krajskou přehlídkou, která se konala na jaře v Českých Budějovicích.

Místem konání 6. české zemské přehlídky byla Praha a toto setkání se uskutečnilo 4. září 2005 na Ovocném trhu. Počasí nám skutečně přálo a našeho vystoupení se zúčastnil dokonce sám premiér Jiří Paroubek, který prozradil, že je velkým příznivcem folkloru. O dobrou náladu se postarali i diváci, kteří častým potleskem odměňovali taneční a pěvecké výkony našich členů. Blíže jsme se seznámili i se souborem „Kytice“ z Prahy, se kterým hodláme nadále udržovat kontakty. Rovněž setkání a fotografování dětí se Standou Hložkem patří k nesmazatelným zážitkům tohoto odpoledne.

V souboru „Malý Furiant“, který pracuje pod hlavičkou Domu dětí a mládeže v Českých Budějovicích, je v sou-

časnosti na 50 dětí ve věku 5–25 let. Děti jsou rozděleny do tří oddělení pod vedením Jiřiny Štochlové. Samostatnou součástí souboru je i muzika Jožky Kadubce. Děti vystupují pravidelně na různých přehlídkách, soutěžích a kulturních akcích. Letos jsme se zúčastnili např. Mezinárodního folklorního festivalu v Klatovech, dále folklorního festivalu v Kovářově a vystoupení na Zemi živitelce v Českých Budějovicích, vážíme si také pozvání na Mezinárodní folklorní festival dětských souborů Písní a tancem v Luhačovicích, a v říjnu se děti moc těší na zájezd do Francie. Rovněž jsme v červnu přivítali dětský soubor z Lotyšska.

Těšíme se na další takováto setkání, která přinášejí radost nejen divákům, ale i účinkujícím.

Alena Kozelková

Úsměvy Zdeňka Bláhy

Dvěma zcela vyprodanými koncerty oslavil v plzeňském divadle Alfa své nádherné pětasedmdesátiny významný český folklorista Zdeněk Bláha. Byť se pořady uskutečnily počátkem letošního roku, po dohodě s redakcí se k němu a k osobě jubilanta nyní přece jen vracíme.

Pořad věnovaný jubileu Zdenka Bláhy režijně a dramaturgicky připravila jeho žena Věra. Formou rozhovoru s jubilantem a za jeho vydatné pomoci připomněla divákům Zdeňkovu zhruba padesátiletou kariéru v oblasti folkloru.

Zdeněk Bláha měl štěstí, že se mu koníček stal povoláním a povolání koníčkem. V roce 1955 nastoupil do Českého rozhlasu Plzeň s úkolem vytvořit redakci folkloristiky, kterého se zhostil více než úspěšně. Působil nejen jako redaktor, ale i coby dramaturg, hudební režisér, dirigent a publicista. Neopomenutelná je jeho sběratelská činnost a dráha skladatelská a upravovatelská. Jeho zásluhou je fonotéka plzeňského rozhlasu obohacena o téměř 3 000 trvalek a více než 2 000 autentických nahrávek z terénu. Vymyslel a od roku 1958 plných 40 let připravoval (dnes už bohužel zrušený)

pravidelný sobotní pořad na stanici Praha Hrají a zpívají Plzeňáci, který patřil do pětice nejposlouchanějších relací a díky němuž lidové písničky za doprovodu „Plzeňského lidového souboru“ získaly obrovskou popularitu. Je autorem i mnoha dalších odborných a zábavných pořadů. Za všechny vzpomeňme ještě aspoň jeho Špalíčky lidových písní, které se na vlnách Českého rozhlasu Plzeň vysílají každý všední den. Dodnes v rámci Špalíček mohou posluchači vždy v úterý slyšet jeho hlas. A jistě ne náhodou získal

nedávno od Českého rozhlasu Plzeň ocenění Redaktor roku 2004.

Padesátá léta byla pro Zdeňka Bláhu plodná nejen co se týče rozhlasové tvorby. V roce 1955 spoluzakládal „Konrádyho dudáckou muziku“, se kterou dodnes hraje. Roku 1958 založil v rodné Horní Bříže soubor „Úsměv“ a stále působí jako jeho umělecký vedoucí a dvorní autor a upravovatel.

Kromě mnoha písní, které upravil nebo napsal, má na svém kontě množství hudebních publikací, zpěvníků, televizních filmů s folklorní tematikou a zejména nahrávek, na kterých se podílel nejen autorsky či jako interpret, ale i dramaturgicky.

Koncert s názvem Úsměvy Zdeňka Bláhy byl jedinečnou příležitostí shrnout jeho folklorní minulost a přítomnost. Jubilantovi přišli popřát ti, se kterými spojil svůj umělecký život. Celý pořad otevřel – jak jinak – soubor „Úsměv“ z Horní Břízy Tancem na šest. Následovalo vzpomínání na Zdeňkovy začátky v plzeňském rozhlasu, které podtrhl svým milým vyprávěním jeho bývalý ředitel Josef Brand. Blahopřát přišel také kolega z rozhlasových Špalíčeků i oblasti folkloristiky Miroslav Šimandl, který Zdeňka Bláhu prohlásil za svého folklorního profesora. Zaujalo i vyprávění hudebního skladatele a Zdeňkova velkého přítele a kamaráda Jaroslava Krčka a jeho vystoupení s niněrou. Vzpomínku na pořad Hrají a zpívají Plzeňáci připomněli koncertní mistr dnešní „Plzeňské filharmonie“ Jiří Žilák a zpěvák Michal Polcar. Na Zdeňkovo rozhlasové spolupůsobení zavzpomínal i jeho bývalý redaktorský kolega Josef Pospíšil.

Jménem Plzeňského kraje přišel s gratulací radní pro kulturu Martin

Baxa a nechyběla ani předsedkyně Folklorního sdružení Plzeňska Irena Valentová. Svou přítomností potěšil, na klarinet zahrál a za doprovodu Zdeňkových dud zazpíval také Dalibor Bárta. Zlatou desku za 50 tisíc prodaných nosičů předal oslavenci spolujitel hudebního vydavatelství Multisonic Karel Vágner, který na konci pořadu spontánně vyskočil na jeviště, nečekaně, ale výborně zazpíval chodskou lidovku a poté se chopil basy, na kterou odehrál finále celého koncertu.

A ještě jeden vzácný okamžik nelze opomenout. Přímo na jevišti se prostřednictvím mobilního telefonu Karel Vágner spojil s tehdejším ministrem kultury České republiky Pavlem Dostálem, který byl v té době hospitalizován po chemoterapii v Brně. Ten navzdory těžké životní situaci nelitoval času a energie, aby aspoň díky moderní technice poděkoval Zdeňku Bláhovi za celoživotní práci, které si podle jeho vlastních slov upřímně váží. Na oplátku se mu dostalo obrovského potlesku návštěvníků.

První sběratelské kroky mladého redaktora Zdeňka Bláhy vedly na Chodsko, kam se Zdeněk vrací celý život. A tak není divu, že spousta gratulantů přijela právě odsud. Kytičku vínšů přivezl „Národopisný soubor“ z Postřekova se sólisty manžely Kapicovými. Byl to právě Jiří Kapic, který kdysi přivedl Zdeňka Bláhu mezi chodské starousedlíky. Ti se pak stali bohatým zdrojem inspirace a pramenů pro jeho tvorbu. Nasbíral mezi nimi na tisíce autentických nahrávek lidových písní a vyprávění. Některé z nich tvořily loni v srpnu základ překrásného komponovaného pořadu, který Zdeněk Bláha připravil pro Chodské slavnosti v Domažlicích. Do divadla Alfa dorazilo se svým hudebním přáním i rozverně trio heligonkářů z Mrákova s vypravěčem Josefem Nejdlem. Dalším hudebním gratulantem byla „Konrádyho dudácká muzika“ s Antonínem Kondádym a Václavem Švíkem. Samozřejmě nemohly chybět ani nestárnoucí sestry Kuželkovy – Jana Hojdomová a Marie Freiová. Zastoupena byla také Domažlická dudácká muzika pod vedením stále lepšího dudáka a zpěváka Josefa Kuneše. Jejich podání lidové Nášše Káče pláče... doslova nadchlo a nenechalo nikoho na pochybách, že chodský folklor žije i v mladé generaci. Tu pak zastupovala zejména pražská dětská lidová muzika „Špalíček“ pod vedením Hany Metelkové, která velmi často sahá do autorské dílny Zdeňka Bláhy. Jeho orchestrálka Hornobřížské lendlery D dur v podání „Špalíčku“ s nadějným houslistou Jakubem Fišerem sklídila zaslužený potlesk.

Stejně jako úvod i závěr koncertu patřil hornobřížskému „Úsměvu“, který v čele s Jaroslavem Pokorným a Vlastimilem Bursou vzdal svému zakladateli a uměleckému vedoucímu hold tradičním hráběcím vínem. Zbývalo už jen Haby mu to vždycky... v podání všech účinkujících a finálové Dudlaj... ve stoje vytleskané diváky.

Co dodat? Oslava významného životního jubilea Zdeňka Bláhy byla nádherným zážitkem pro všechny přítomné a já jsem si jistá, že nebyla poslední! Takže Zdeňku, ještě jednou vše nejlepší, hodně zdraví, vitality, neutuchajícího optimismu, tvůrčího elánu a aby i všechny Tvoje budoucí oslavy stály za to! Už se moc těším!

PS: Od února uplynulo mnoho vody. Se Zdeňkem jsem se od té doby mnohokrát potkala soukromě i folklorně (nechce se mi psát „pracovně“). Všechna ta setkání mají jedno společné: Zdeňkovu pusou od ucha k uchu a elánu a optimismu na rozdávání. A tak ne náhodou ten předchozí půlrok byl pro Zdeňka Bláhu plodným obdobím i po tvůrčí stránce. Nechci vyjmenovávat všechny nové pořady, ať už rozhlasové nebo jevištní, ale musím se zmínit o jednom zvlášť překrásném. Jmenoval se Nezapomenutelní zpěváci a muzikanti a Zdeněk Bláha ho připravil pro letošní Chod-

ské slavnosti v Domažlicích. V pořadu použil autentické filmové záznamy folkloru z Chodska, zejména ze svého milovaného Postřekova. Nevěděla jsem, co vnímat dřív, zda záběry na plátně a Zdeňka Bláhu v roli moderátora, svého přítele, který pro mě jako zkušený folklorista Zdeňkův komentář stále doplňoval, nebo atmosféru v sále, který z části naplnili děti, vnuci a pravnucci účinkujících. A věřte, že ta atmosféra stála za to. Přítomní spontánně doplňovali, jak se kdo jmenoval po chalupě a ve skutečnosti, kdo si koho vzal, s kým měl děti, atd. A nestyděli se ani za slzy dojetí, když se viděli třeba jako úplní mladíci při tanci se svými maminkami a tetičkami. Všichni, kdo tam nebyli, udělali chybu, protože já z toho pořadu čerpám pohodu a energii ještě dnes.

Jana Trojánková

Okouzlen(i) písní

Pořad s tímto názvem, začal již na sklonku roku 2004 připravovat umělecký vedoucí „Ondráše“ Jaroslav „Čarda“ Jurášek. Sám beznadějně a celoživotně lidovou písní okouzlený a sám okouzlující jako lidová píseň. Bohužel nás všechny zaskočila smutná událost. Jaroslav Jurášek dne 15. 3. 2005 zemřel.

Vojenský umělecký soubor „Ondráš“ se rozhodl v přípravě pořadu pokračovat podle návrhu autora a v jeho duchu. Jaroslav Jurášek dal pořadu tento název a přál si, aby v něm kromě starších interpretů účinkovali také mladší „okouzleni“, pak ještě mladší a také děti. Navzdory převažujícímu mediálnímu nezájmu se totiž zdá, že si naše lidová píseň podmaňuje další a další generace. A tak se snad můžeme těšit jak na Luboše a Dušana Holé, tak na vítěze soutěže dětských zpěváčků Libora Macháčka. Doufáme, že pozvání přijme i Luboš Málek s dcerami Táňou a Jitkou, Václav Harnoš a Jan Gajda, Bohumil Smejkal, Miroslav Dudík, stejně jako Vlasta Grycová, Karel Rajmíc, Jan Zavi-

ačič, Veronika Malatincová-Ulmanová, Ludmila Malhocká a další. Všechny hosty bude doprovázet pod taktovkou „staronového“ dirigenta Karla Martiše ondrášovský OLN (orchestr lidových nástrojů), který se jistě blýskne i virtuózními čísly. Program koncertu sestavil tým pod vedením hudebního dramaturga VUS Ondráš Aleše Smutného ve spolupráci s Janem Maděříčem.

Koncert, nad kterým převzal záštitu náčelník Generálního štábu Armády České republiky Pavel Štefka se koná u příležitosti 10. výročí Radia Proglas, jež z něj pořídí zvukovou nahrávku. Uskuteční se v pátek 25. 11. 2005 ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti a v neděli 27. 11. 2005 v Maheňově divadle Brno. Jeho součástí by měl být i křest publikace o Jaroslavu Juráškově obohacené multimediálním CD-ROM.

Koncert je věnován nedožitým osmdesátinám dlouholetého uměleckého vedoucího VUS „Ondráš“ Jaroslava Juráška.

Hana Maděřová

Zemřela etnochoreoložka Zdenka Jelínková

Dlouholetá odborná pracovnice Etnologického ústavu Akademie věd České republiky etnochoreoložka, sběratelka, tanečnice, organizátorka pořadů, metodička a pedagožka Zdenka Jelínková zemřela ve věku 85 let 5. října v Brně.

Dílo rodačky z Velké nad Veličkou se stalo – jak už před časem uvedl zasvěcený odborník Karel Pavlišťák – klíčem, který otevřel bohatou pokladnici moravských lidových tanců a dětského folkloru. Umožnil obohatit soudobou národní kulturu rozvíjením vzácných

estetických a etických hodnot, které tato pokladnice skrývá. Zdenka Jelínková, čestná občanka Velké nad Veličkou a vyznamenaná mj. Medailí Františka Palackého, vykonala ve svém oboru dílo zakladatelské, které má pro moravský lidový tanec týž význam, jaký má pro moravskou lidovou píseň dílo Sušilovo a Bartošovo.

Základ má ve sběru tanečního a dětského folkloru na území celé Moravy včetně těšínského Slezska, Kravařska i u moravských Chorvatů, na Českomoravské vrchovině, na Chodsku, samozřejmě i na Slovensku, ale také u Lužických Srbů, v Polsku v oblasti slezských goralů či u české menšiny v Jugoslávii a v podrobném i trpělivém vyhledávání a studiu pramenných zpráv a popisů. „V terénu jsem pořídila přes 10 000 záznamů lidových tanců a jejich variant včetně folkloru dětského,“ svěřila se mi před časem. Výsledky studia a sběrů zpracovala a uveřejnila ve více než 450 publikacích, studiích a článcích. Z desetidílné videoencyklopedie Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska vytvářela šest dílů, natočených na deseti kazetách. Své poznatky předávala na školeních pro soubory, jejich choreografy a vedoucí. Byla jich více než stovka. Půl století se podílela na tvorbě programu mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici a výrazně obohatila i ostatní známé festivaly, slavnosti a přehlídky. Horňácké slavnosti ve Velké nad Veličkou spoluzakládala a předsedala jejich programové radě v letech 1984 až 1995. Založila přehlídku Mladé Horňácko a z její iniciativy se zrodila i tradiční přehlídka Brněnsko tančí a zpívá. Patří jí hold jako jedné z nejdůležitějších osobností poválečného folklorního dění v České republice.

Bohumil Hlaváček

Zemřela královna taneční folkloristiky

S vážnými obavami v mysli i srdci jsme již delší dobu všichni sledovali ojedinělé a nepřilíš optimistické zprávy, které pojednávaly o zdravotním stavu paní Zdenky Jelínkové. Této nejvýznamnější osobnosti poválečného folklorního dění v České republice, nositelce vyznamenání Za vynikající práci – za výzkumnou, sběratelskou, publikační a metodickou činnost v oboru lidového tance, která výrazně přispěla k udržení a obnovení lidového tance na Moravě a ve Slezsku, jsme v duchu přáli opětovné navrácení zdraví a návrat mezi své blízké a přátele. Osud však rozhodl jinak a naše „královna“ taneční folkloristiky, která o tanci ve svém vyznání v roce 1997 pronesla: „...sama jsem ráda tancovala; tanec se pro mne stával postupně jednou z velkých radostí mého života; ucvacovala mne pohybově – hudební a rytmická stránka našich tanců, jejich osobitá atmosféra, pestrost forem a stylová odlišnost v jednotlivých regionech, odešla navždy dne 5. října 2005 ve věku 85 let.

Znali jsme ji všichni velmi dobře. Temperamentní, nesmlouvavá, vždy svá, odbornice na slovo vzatá, uznávaná nejen u nás, ale také v zahraničí, která své názory a zásady opírala o bohaté a letité zkušenosti z terénních výzkumů a sběrů, z dlouholeté badatelské a ediční činnosti, a také z vlastních zkušeností tanečnice, vedoucí, choreografky, autorky, dramaturgyně a režisérky. Z tohoto všeho vyvěraly její ohromných znalostí, jimiž dovedla vždy podepřít svůj postoj a vyjádření.

Již v době mých brněnských studií byla významnou osobností. Již v té době byly v kartotéce taneční literatury pod jejím jménem desítky titulů, jejichž počet v následujících letech trvale narůstal. Jako studenta etnografie mne ochotně a ráda přijímala ve své dokumenty a sběry zcela kolem všech stěn od země až vysoko po klenutý strop zaplněné odborné pracovně v ulici na Veveří. V letech mých studií mne osobně uvedla do tajů a obsahů desítek černých papírových archivačních skříněk, rozlišených jen jí srozumitelnými popisky. Pravidelně mi pomáhala odkrývat písňové a taneční poklady lidové kultury, které v nich byly uloženy a čekaly na své „objevitele“. Když se seznámila s tématem mé diplomové práce, pojednávající o vývoji lidového tance na jižním Kyjovsku, naše spolupráce se ještě prohloubila.

Později jsme se stali blízkými spolupracovníky nejen ve Strážnici, ale také v poradních sborech pro soubory lido-

vých písni a tanců, při organizování tanečních seminářů nebo v lektorských komisích, hodnotících nejen soutěže a přehlídky, ale také úroveň souborů připravujících se na výjezdy do zahraničí.

Tato spolupráce ovšem nebyla vždy bez problémů. Přece jen nás dělil určitý věkový rozdíl a náhledy na folklorní dění nebo činnost vydavatelskou a uměleckou se v detailech různily. Na seminářích, poradách nebo při hodnocení souborů nebylo lehké po paní Zdence hovořit a vyjádřit svůj názor. Tak došlo i k osobním střetům. V prvních momentech s „blesky a hromy“ podporujícími její argumenty, později v mírnějším tónu a hledáním vysvětlujících slov a vzájemného pochopení, umocňujícím naše přátelství. Dodnes si barvitě a živě vzpomínám na moment, při němž mne s tempera-

mentem jen jí vlastním po jedné mé recenzi jejích tanečních skript v časopise Národopisné aktuality, v níž jsem uvedl některé připomínky k obsahu a své názory, doslova „odchytila“ na chodbě strážnického ústavu a příslušný výtisk časopisu mi málem doslova omlátila s výrazných slovním doprovodem o hlavu... Přesto také v tomto ohledu byla paní Zdenka Jelínková opravdová osobnost a panovnice, kterou jsme všichni uznávali a měli rádi. Postupně dovedla přijmout názor druhého, dovedla odpustit a dát novou šanci na spolupráci, dovedla podpořit a pomoci tam, kde bylo třeba. Kdo ji poznal blíže věděl, že je i přes svůj někdy přísnější názor nesmírně šťastná

z každé chvílky se svými kolegy a přáteli, z každé chvílky mezi dětmi a mládeží v souborech, z každého zdařilého semináře nebo přehlídky, z návštěv u svých vrstevníků a nejstarších pamětníků. Jim dovedla hodiny naslouchat a od nich s trpělivostí jí vlastní získávala písňové, taneční i hudební poklady téměř v hodině dvanácté.

Zdenka Jelínková neznala únavu, znala jen práci na poli uchování a dalšího rozvoje pokladu, který postupně od padesátých let vlastní pílí a přičiněním odkrývala a zaznamenávala téměř ve všech národopisných regionech Moravy a Slezska.

Obětavá, nepřehlédnutelná a náročná sama k sobě i blízkým spolupracovníkům, přicházela více než půlstoletí mezi nás s typickými taškami plnými rukou psaných dokumentů. Dříve se svými nejbližšími, k nimž patřil akademický malíř Aleš Černý a metodik krajského kulturního střediska Vladimír Pokora i mnozí další, později s mladšími kolegy, jimž bez nároku na odměnu ráda věnovala svůj čas a poctivě předávala své zkušenosti a znalosti; proto, aby ji mohli v jejím poslání nahradit a již jako zkušení odborníci v ní pokračovat.

Její strážnické, ale i jinde realizované – především regionální pořady – byly svéráznými dokumenty své doby. Obsažná dramaturgie, jasně komcipovaný a propracovaný námět, stovky účinkujících, náročná režie, podrobné velmi obsažné scénáře téměř na úrovni odborných studií, desítky drobností z oblasti sbírkových předmětů dotvářejících jednotlivé folklorní projevy, výrazně výtvarně řešená scéna a desítky doplňků a krojových detailů osvětlujících představovaný jev. Vše propojeno a skloubeno její nepostradatelnou a neoddiskutovatelnou precizností a nesmírnou pečlivostí s důrazem na každý detail. Taková zůstane v našich myslích Zdenka Jelínková.

Taková zůstane také v mých vzpomínkách čestná členka Folklorního sdružení ČR a královna taneční folkloristiky, paní Zdenka Jelínková, jejíž vyznání v časopise Folklor končí slovy: Jedním ze základních poznatků, ke kterým jsem při vši své práci s lidovým tancem dospěla, je poznání, že tanec venkovského lidu ve spojení s písní a hudbou patřil nerozlučně k jejich životu a k celkovému životnímu stylu. Je v něm – řečeno s Františkem Halasem – nadbytek sil, krásná pudovost, dýchání času, zaklínadlo zlých nocí, nesmírná moc a krása.

František Synek

Rožnovská valaška 2005

Letošní Rožnovská valaška (10.–12. června 2005) – Mezinárodní armádní festival – byla v historii třinácti ročníků prvním, který se konal za existence plně profesionální armády České republiky. Na festival byly pozvány dětské i dospělé soubory, zřizované armádou nebo s armádou spolupracující. Měli jsme tedy možnost mimo VUS „Ondráš“ z Brna, který zajišťoval organizační a technické zázemí celé akce, vidět soubory „Dunajec“ Olomouc, „Lučina“ Brno, „Trnka“ Vyškov, „Rosénka“ Praha, „Jánošíček“ Brno, „Púčík“ Brno, „Maleníček“ Lipník nad Bečvou, „Klebetníček“ Vyškov, „Hradeckou cimbálovou muziku“ Hradec Králové a „Dětskou cimbálovou muziku“ Háj ve Slezsku. Ke zpestření přispěly i soubory „Mladina“ Plzeň a „Kytice“ Praha. Součástí akce byl i historický šerm, produkce lidových řemeslníků a další akce v krásném prostředí Valašského muzea v přírodě.

Bohužel však téměř celý festival doslova propršel. Situaci zachraňovala Janíkova stodola. Ovšem vždy tyto ústupové plány znamenají značné ovlivnění průběhu organizace a představují stíněnější prostorové podmínky pro vystupující i pro diváky. Přesto se všechny soubory snažily i za tak stíněných podmínek podat maximální výkony. Velice dobře se uvedl např. olomoucký „Dunajec“, pražská „Rosénka“ i brněnský „Púčík“. Můj zájem se soustředil především na dva pořady (aniž bych podceňovala ostatní), a to na Čertovinky souboru „Ondráš“ a Sen, který přivezl do Rožnova profesionální SLUK. Hned zkraje musím přiznat, že mě Čertovinky okouzly. Jsou kompaktním celkem, který volně spojuje dějová nit známé české pohádky O čertovi a Káče. Folklorní vstupy jsou „ladovsky“ čisté (hospoda), mají mile naivní půvab (ovečky) a při pohledu na celek vůbec nevímáme množství autorů, skladatelů i choreografů, kteří se na dílku podíleli. Jakoby to psala jedna ruka, tak to vše dohromady ladilo včetně interpretace.

To slukáří Sen byl jasně situován do současnosti. Přinesl na omezený prostor Janíkovy stodoly námět, který ponechává divákovi více možností vysvětlení a předpokládá i určitý citový vztah k folkloru. Neměli jsme k dispozici

libreto, a tak je možné, že jsme si zážitky vysvětlili po svém. Byla to vlastně jakási vize o možném životě folkloru v současném světě mladých lidí. Nikoho nenechal chladným strhující výkon tanečníků i muzikantů. Byl v tom silný prožitek a výkon sólového páru byl dokonalý. Škoda, že kvůli převlekům byl celek rozdělen na několik částí, sice vyplněných kvalitní hudbou vynikající hudební skupiny, ale přece jenom to bylo vytržení z vnímání nelehkého námětu a pocitu, který jsem si zažívala jako divák, pro nějž byl a je folklor součástí života.

Obě dílka si zasluhují hluboké uznání za to, jak se umí profesionální tělesa zmocnit folklorního bohatství. Tady bych však chtěla vyzdvihnout právě tu profesionalitu, zkušenosti a znalosti, možnosti a podmínky práce, které jsou bezpodmínečně nutné pro realizaci tak náročných úkolů. To by si měly uvědomit hlavně amatérské soubory, které se někdy snaží o bezduché napodobování, vybírají si závažné a náročné náměty, aniž by pro jejich realizaci měly potřebné zázemí.

Eva Rejšková

Střípeček z letošní Strážnice

Troufám si napsat pár řádků, i když vím, že je Strážnice každoročně po „dozorem“ programové rady, senátu a v závěrečné fázi hodnotící komise. Jejich členové se jistě k letošnímu ročníku v tisku vyjádří. Já jsem letos jako divačka zvládla pouze několik málo vybraných pořadů, vzhledem k tomu, že jsme pomáhali při realizaci programu věnovanému 15. výročí Folklorního sdružení ČR, programu nelehkému, specifickému, jehož osvětový význam nezapadal jaksi do kontextu ostatních pořadů. Přes příznivý ohlas u diváků nebyl bohužel příliš kladně hodnocen; ale autorovi budiž útechou, že se řada lidí dozvěděla něco o této organizaci a o její nemalé a obdivuhodné aktivitě.

Na letošní Strážnici jsem měla dva velice silné zážitky, tak jako mnoho mých přátel a zahraničních hostů. Především to byl pořad K. Pavlišťika a J. Blahůška Kytice Strážnici, věnovaný 60 letům tohoto velkolepého festivalu. Pořad neměl hluchých míst, krásně plynul, měl řadu emotivně silných momentů, zejména závěr zapůsobil snad na každého. Tak „silný“ pořad se často nezdaří. Pokud bych měla vyčlenit něco z jednotlivých vystoupení, byl by to výkon souboru Vysočan doprovázený skřipáčkou muzikou. Byla to čistá, výrazově silná interpretace hudebně tanečního materiálu, který si zachoval všechny regionální atributy – byl nezaměnitelný.

Neméně silným zážitkem byl pořad L. Uhlíkové Strážnické legendy. Mnoho diváků se s ním doslova ztotožnilo. Každý výstup prožívali tak jako my, i celá řada okolosedících. Byl to pořad nejen pro mou generaci, ale i pro tu

současnou, která často hledá své vzory. Že jsme na interprety hrdí? Máme se čím chlubit. Kdysi mladé talenty, dnes zpěváci, muzikanti, tanečníci, kteří ani ve svém pokročilejším věku neztratil jiskru. Jejich výpověď je přesvědčivá, dodnes strhující, má všechno to, co by si člověk přál, aby se z lidových písniček, tanců, muziky, nevytratilo.

Diskutabilním zůstává pro mne pořad Láska manželská – aneb na tvém hrobě poskočím sobě. Byl jistě pečlivě připraven, promyšlený, vzdýt se na něm podílel i zkušený tým z profesionálním zázemím. Nemohu se ale vyrovnat s jeho zařazením právě do jubilejního ročníku. Už název programu odradil některé citlivější povahy z okruhu mých známých od divácké účasti. Problém byl i v pojetí některých pasáží. Tanec těhotných žen jsem přestála, ale když se na scéně objevilo polonahé řvoucí dospělé mimino, evokující podobné scénky televizních bavičů, musela jsem odejít nadýchat se strážnické atmosféry jinam. A tak nejsilnější dojem ze zhlédnuté části pořadu jsem si odnesla z Ruské polky v interpretaci sólového páru souboru Hlubina. Byli jedineční.

Ještě jsem stačila shlédnout větší část pořadu R. Habartové Strážnice, vystupovat! Přes některé drobné závady a tu větší – technickou, jsem se výborně bavila. Přistoupila jsem na hru a bylo mi mezi dětmi dobře. A to bylo cítit i v celém hledišti.

Viděla jsem pouze malý střípek tohoto velkého festivalu, ale i tak jsem si z něho odnesla několik silných zážitků, které mi daly naději, že ještě umíme ocenit a docenit, jak říkával Karel Plicka, „prameny vody živé“. *Eva Rejšková*

Folkloru vládlo počasí

Letošní již 17. ročník Mezinárodního folklorního festivalu „Čermenské slavnosti“ poznamenalo počasí. Zatímco páteční program v Lanškrouně probíhal na náměstí za tropických veder, galaprogram v sobotní podvečer musel být poprvé v historii konání slavností pro bouři a přívalové deště přerušeno a přesunuto do místní Orlovny.

Slavnostní se zúčastnilo v letošním roce téměř 200 účinkujících ze šesti souborů, „Črnobeke muziky“ ze slovinské Velike Polany, „Jara“ z Ústí nad Orlicí, „Jitřenky“ z Dolní Čermné, „Kvadrilje“ z Chorvatského Trogiru, KUD „Miško Kranjce“ ze slovinské Veliké Polany a „Lubovňanu“ ze slovenské Staré Lubovni.

Záštitu nad největším folklorním festivalem Pardubického kraje na otevřené scéně měl hejtman Pardubického kraje Michal Rabas. Slavnostního přijetí a galakonzertu se pak zúčastnili kromě vystupujících souborů také senátorka Ludmila Müllerová a předseda Folklorního sdružení ČR Zdeněk Pšenica.

Oproti minulým ročníkům byl celkový program slavností bohatší. Páteční dopoledne na zámeckém nádvoří v Lanškrouně navštívilo koncerty na čtyři sta studentů lanškrounských škol. Odpoledne pak po slavnostním přijetí zástupců slavností a souborů starostou města Lanškroun Zdeňkem Košťálem pokračoval na lanškrounském náměstí program hodinovým vystoupením zahraničních souborů. Poté se soubory přesunuly k dalšímu účinkování do domova důchodců, kde se vytvořila velmi příjemná a milá atmosféra. Překvapením pak byl samotný závěr, kdy tanečníci slovenského souboru vzali diváky do kola a zatančili s nimi čardáš.

Páteční podvečer k tanci i poslechu vyhrávaly na čermenském náměstí jednotlivé muziky. S přibývajícimi hodinami tak jako každým rokem hráli všichni muzikanti pohromadě a byla radost pozorovat, jak všichni hrají vše, bez rozdílu národností.

Sobotní program začínal dopoledne na čermenském náměstí, kde pod patronací učitelského sboru Základní školy Vincence Junka probíhal v rámci slavností již třetí ročník zábavného klání družstev zúčastněných souborů pod názvem „Čermenský Hečboj“ o putovní pohár. Letošním vítězem se zaslouženě stal tým souboru „Jaro“. Odpoledne pozval starosta obce Dolní Čermné Vlastislav Vyhňálek na

slavnostní přijetí hosty a zástupce souborů.

A konečně v 17 hodin pak už v areálu u čermenského rybníka začal galaprogram letošních slavností, ve kterém se postupně představily všechny soubory, i když pravda ne všechny na jediném jevišti. V začátku při obloze bez mráčku, postupně s dalšími vystupujícími se začaly objevovat mráčky, které během hodiny přerostly ve zlověstné mraky se hřmící kulisou. Zhruba ve druhé třetině pak už počasí převzalo nad slavnostmi moc. Během chvilky přišla taková smršť, že v okamžiku slavnosti přerušila.

Závěr galaprogramu se proto přestěhoval do sálu čermenské Orlovny, kde zároveň proběhlo důstojné ukončení letošního ročníku slavností.

Nepřízeň počasí nakonec neumožnila ani uskutečnit večerní veselice s ohňostrojem.

Přestože počasí letošního ročníku moc neprálo, celý naplánovaný program všech souborů se podařilo realizovat a již nyní se hovoří o tom příštím i o tom, jaké soubory se ho zúčastní.

Sedmnáctý ročník festivalu je nezávratně minulostí zbývá pouze jediné – poděkovat všem, kteří ho podpořili, i těm, kteří pomáhali vybudovat areál slavností i zajistit chod slavností organizačně.

Petr Ryba

Jaké budou vzpomínky tříleté tanečnice?

Třicátý první ročník festivalu Pod Zvičinou se mohl pochlubit výborným počasím i vynikajícími výkony domácích i hostujících souborů.

Když člověk vstoupí do malebného podkrkonošského městečka Lázně Bělohrad, první, čeho si všimne, je klid. Skoro nás až překvapí, že dodnes ještě existují místa, kde se čas zdánlivě zastavil. Ne, není to už to ono malé „kapesní“ městečko, jakým bylo před sto čtyřiceti lety, kdy zde jako učitel působil zdejší slavný rodák Karel Václav Rais. Ale přesto si toto místo zachovalo mnohé ze své prosté krásy, klidu a pohody. Tedy z kvalit, které k němu navěky připoutaly srdce nejen řady známých návštěvníků zdejších lázní, ale i těch zdánlivě obyčejných lidí. A ještě jedné věci si návštěvník musí všimnout: bohaté palety vůní, která přichází ze zdejších kouzelných zahrádek i z dobře udržovaných sadů. Kolikrát nás některá z nich překvapí natolik silně, že nás donutí se zastavit a vychutnávat krásu jedinečného okamžiku pozdního jara. Tak půvabné je prostředí, které rámuje jeden z nejstarších folklorních festivalů v českých zemích.

Ještě něco však k tomu prostředí neodmyslitelně patří: lidé. Lidé, kteří dokáží rozvíjet své tradice, a přitom se navíc umí dobře pobavit. Ale tím už vstupujeme přímo do letošního festivalového dne XXXI. Mezinárodního folklorního festivalu Slavnosti pod Zvičinou, který zde proběhl ve dnech 16.–19. června 2005.

Jarní přeháňka na cestě do Bělohradu byla posledním rozmarem počasí, které nás potkalo; pak už následovalo šmolkově modré nebe, které provázelo festival celým víkendem a které

bylo zároveň i zaslouženou odměnou organizátorům. První vrchol slavností na sebe nedal dlouho čekat: stalo se jím večerní vystoupení souborů v letním kině v Horní Nové Vsi. Kromě domácích souborů „Hořeňák“ a „Hořeňáček“ se představili i dva zahraniční hosté: řecký soubor „Elliniki Paradosi“, který předvedl tanec se svíčkami, a ruský dětský soubor „Vesnianki“, v jehož vynikajícím podání byly provedeny tance a písně ruského folkloru. Největší úspěch však sklidila teprve tříletá tanečnice domácího „Hořeňáčku“ – dokázala si tance užít s takovou radostí a zápallem, jako málokdo. Na diváky přenášela svoji radost z hudby i z pohybu a také díky ní sklidil „Hořeňáček“ bouřlivý potlesk. Pro tuto tanečnici se stejně jednalo o výjimečný víkend – vždyť kráčela i v čele slavnostního nedělního průvodu. Kdo ví, třeba se na to bude jednou i pamatovat...

Ale nepředbíhejme. Sobotní ráno bylo jako vymalované. Sluníčko rozpalovalo ulice i náměstí a den v malebném Podkrkonoší byl doslova prosycen vůněmi začínajícího léta. Program se přesunul do areálu lázní a nejen pro lázeňské hosty nabídl představení „Vítejte v Bělohradě“. Po obědě byla na programu již tradiční specialita festivalu, zvaná Polka rallye. Jde o závod v polce na 200 metrů, v jehož polovině musí každý tanečník vypít sklenici piva (dětem je povolena sodovka). To samozřejmě není pro zadýchané tanečnický nic jednoduchého; přesto jsme se letos dočkali rekordu. Nejrychlejší pár zvládl tento závod za čas jedna minuta jedenáct sekund. Ale ačkoliv měl jeden z obou mužských tanečníků ke svému kroji přivázanou i slušivou sukýnku, na výhru v závodě párů to nestačilo. Naštěstí nepřišli zkrátka – čekala na ně aspoň cena ve „zvláštní kategorii“. Příjemným překvapením byl i nejpomalejší pár soutěže, který sice nic nevyhrál, zato však přihlížející velmi dobře pobavil. Jejich více než čtyřminutové vystoupení skončilo s dostatečnou rezervou za všemi dalšími, na rozdíl od ostatních však došlo i na umělecké taneční kreace a zvedáčky. Pěkné bylo také jejich pojetí pití piva. Tanečník byl hotov rychleji než tanečnice, tak si prostě sedl na trávnik, nastavil obličej sluníčku a v klidu vyčkával. Na výzvu moderátorky, aby přece tanečnici pomohl, se skutečně zvedl, chopil se nedopité sklenice, její horní konec však stále při-

držoval u partnerčiných úst a zvednutím poháru se snažil pivo do své tanečnice prostě nalít. Nepomohlo to, ale mělo to obrovský úspěch. Předpokládám tedy, že se tento způsob pití piva v příštích ročnících rozšíří a budeme jej moci pozorovat častěji.

V hlavním odpoledním programu v zámeckém parku zaujal již tradičně výborný domácí „Hořeňáček“. Velmi kvalitní vystoupení předvedly i další soubory, zmiňme zejména „Krušnohor“ z Chomutova a Jizeru z Liberce. Jako živá voda však na diváky působilo závěrečné vystoupení souboru „lyasa“ ze Zimbabwe. Ten si dokázal diváky získat vtipným ztvárněním domorodých afrických tanců v kombinaci s vynikajícím zpěvem a procítěným tanečním výrazem. Pozorní posluchači si jistě povšimli, že v černošských spirituálech zaznívala i některá česká slova – to vše jen přispělo k jedinečné náladě pozdního odpoledne. V rámci programu bylo možné navštívit i nedaleký Památník K. V. Raise, ve kterém probíhala výstava „Tak šel čas“. Expozice byla věnována 55. výročí založení souboru „Hořeňák“ a na dobových fotografiích a diplomech připomněla největší úspěchy tohoto předního českého folklorního souboru.

Večerní program začal již tradičním nočním na nádvoří zámku, ve kterém domácí předvedli pásmo písní a vyprávění. Pořad se pak přesunul do zámeckého parku, kde od 19.00 začal hlavní večerní program věnovaný 15. výročí Folklorního sdružení ČR. Každý zúčastněný soubor věnoval sdružení symbolickou kyticí a své přání. Vrcholem večera bylo závěrečné vystoupení již tradičně vynikajícího souboru „Hořeňák“. Vlahá noc však ještě zdaleka nekončila – v zámeckém parku pokračovala až do pozdních večerních hodin lidová veselice a improvizovaná vystoupení jednotlivých muzik. Celým parkem se tak až do časného rána nesla směs hudby a společného zpěvu, ve kterém se prolínala hudba nejrůznějších krajů i žánrů.

V neděli ráno proběhla za účasti folklorních souborů pod blankytně modrým nebem Mše svatá a následně roztančily domácí i zahraniční soubory náměstí K. V. Raise. Největší úspěch měli opět černoši. Zdá se, že i počasí se jejich vystoupení přizpůsobilo (pokud ovšem nebylo z pohledu zimbabwského souboru příliš chladno). Zaujaly ale také moravské soubory, zejména pak Beskyd ze Zubří, jehož muzika se obětavě podílela i na náladě předchozí noci.

Ve 13 hodin vyšel z areálu lázní slavnostní průvod, po kterém následoval závěrečný galaprogram „Kolik faldů na

suknici“. Ten byl skutečným vyvrcholením festivalu. Kvalitních vystoupení bylo mnoho, opět však zaujalo zejména živé a muzikální vystoupení černošského souboru „lyasa“ ze Zimbabwe a z úplně jiného soudku také krásný, profesionálně provedený program dětského souboru „Vesnianki“ z Ruska.

Hojná účast diváků potvrdila, že ve východních Čechách má folklor svoji pevnou tradici. Jejich nadšený závěrečný potlesk byl ale určen především domácímu souboru „Hořeňák“. Tento soubor si uznání plně zaslouží. Nejen proto, že jeho vystoupení patří již dlouhou řadu let k naprosté špičce českého folkloru. Poděkování diváků patřilo i obětavé organizační práci, kterou členové souboru připravě festivalu věnují. Jen díky jim vzniká jeden z vrcholných zážitků, který dnes může česká folklorní scéna nabídnout, právě v Bělohradě.

Jiří Donát

Východná, Zvolen, Detva a nový folklor

Trvá-li festival tři dny, je od pátku do neděle. To neplatí ve Zvoleně, kde letos byly dva festivaly uprostřed týdne. V obou případech byl před zvolenským festivalem a po něm víkendový festival jinde na Slovensku, takže nenasytný folklorista mohl za deset dní vidět tři festivaly.

První možnost byla od 21. do 29. 5. 2005 Borša, Zvolen (děti) a Dlhé Klčovo.

Já jsem využil druhou možnost, jež se opakuje už 34 roky. V prvním víkendu července je Východná a v druhém Detva. Mezi nimi je akademický festival, jež je v lichém roce ve Zvoleně a v sudém v Nitře. Díky svým znalostem a ochotě pořadatelů jsem se na rozdíl od ostatních diváků dozvěděl vše, co jsem chtěl. Něco z toho vám zde předávám se svými dojmy a názory. Šéfredaktor F. Synkovi jsem to nabídl, protože ve Folkloru, pokud si vzpomínám, nikdo z profesionálů nereagoval ani na ložský jubilejní festival ve Východné. Já se jen trochu vyznám ve slovenských nářečích, ale přes padesát roků se amatérsky zabývám slovenským a východomoravským folklorem. V Praze mám pověst diváka, který nechýbí na žádné folklorní akci. Proto snad mám právo i na kritiku.

Od 1. do 3. 7. 2005 byl ve Východné 51. folklorový festival Východná. Je to nesoutěžní mezinárodní festival. Hodnotitelé byli ze čtyř států; z Česka Jan Krist, ředitel Národního ústavu lidové kultury. Výsledky jejich hodnocení se nevyhlašovaly. Festival byl zorganizován téměř dokonale. Obec byla na hlavní ulici vyzdobená fábory, květinami, částmi krojů a transparenty se začátky písní nebo příslovími, jež jsou většinou moudrá a některá i vtípná, např. I pekné luhať je hriech. (Strážničani si obec nevyzdobili ani na letošní jubileum, protože to považují za záležitost pořadatelů.) Festival tvořilo 6 výstav a 22

pořadů, v nichž účinkovalo asi 100 souborů a sólistů ze Slovenska a 7 souborů z ciziny. Festival navštívili předseda slovenské vlády a slovenský prezident, jež do festivalového bulletinu napsal, že má k slovenskému folkloru velmi blízký vztah. Kromě pořadu Talentů XIV v každém pořadu vystupovali pouze dospělí nebo pouze děti. Některé pořady měly tato svá témata: padesátileté soubory („Družba“, „Magura“, „Považan“, „Skaličan“ a „Kysučan“), dílo Bély Bartóka, školu tanců, zahraniční soubory, soubory Západoslovenského kraje a Abovskou svatbu. Pořad Talenty XIV je ve Východné tak oblíbený, že byl letos dvakrát. V něm může kdokoliv cokoliv předvést. Chce-li, doprovodí jej připravená muzika. Režisérka jej odmění vstupenkou na celý festival a diváci potleskem. Potlesk je jedině vyjádření úspěchu, protože to není soutěž, ale příležitost pro začátečníky, odvážlivce i recesy. Většina z nich se přihlašuje až během pořadu. Vystupují v něm i soubory, které v ostatních pořadech nemohou předvést vše, co chtějí. Např. já jsem tam loni ve věku 68 roků poprvé sám zpíval do mikrofonu a hned po mně vystoupila Mária Mačošková. Takový pořad už byl pod jiným jménem i v jiných slovenských festivalech a v roce 2006 má být ve Strážnici. Z Česka byl do pořadu zahraničních souborů pozván pouze Lubomír Oravec, jež proto chyběl v současné soutěži odzemkářů v Rožnově pod Radhoštěm. Rozhodl se správně, neboť jeho odzemek se stal jednou ze senzací festivalu. Tancoval bez valašky stejně jako letos ve Strážnici. Nevhodně zkrátil úvodní pomalou část, jež dává valašskému odzemku napětí a krásu, ale potom předvedl vše, co jej proslavilo už v mládí: kozáček, „most“ na hlavě i pád do kleku. (Je mu 70 roků.) V Talentech XIV dvakrát vystoupil pár z pražského dětského souboru „Rosénka“. Předvedli několik tanců z Dolňácka a z Kopanic, zazpívali a Filip Cíl zahrál na tři velmi odlišné hudební nástroje. (V „Rosénce“ to umějí všichni muzikanti a on je primášem.) Zatancovali asi dvě nefolklorní scénky. „Rosénka“ v Talentech je už několik roků samozřejmým výborným reprezentantem Česka. Z ostatních zahraničních souborů byly výborné „Folklorní soubor Jáno-

se Bihariho“ z Budapešti a „Východná“ z Toronta. Soubor „Východná“ předvádí pouze zemplínské tance. Má snadné a hezké choreografie a bezvadné provedení. Senzační je proto, že před příjezdem do Východné jejich členové nikdy neviděli živý slovenský soubor. Ze slovenských byly výborné tyto soubory: „Folklórna skupina Kriváň“ Východná, „Váh“ Liptovský Mikuláš, „Družba“ Trenčín, „Magura“ Kežmarok, „Kysučan“ Čadca, „Železiar“ Košice, „Dolina“ Gemerská Poloma, „Zámutovčan“ Zámutov, „Čarnica“ Košice, „Jahodná“ Košice, „Mostár“ Brezno, „Gymnik“ Bratislava, „Jánošík“ Zvolen, „Dragúni“ Bratislava, „Muzička“ Bratislava, taneční skupina z VŠMU Bratislava, „Hornád“ Košice, „Omladina“ Košice, „Kysučan“ Čadca, Pavlína Ovádková (mladší Slávik 2005, Trenčín), Lenka Spodniaková (starší Slávik 2005, Lučenec), dětská muzika „Jašti-erka“ Helpa, „Malá vajčovská muzika“ Horný Vadičov, dětská muzika „Kojšov-
vjan“ Kojšov.

„Dragúni“ je dvouletý soubor tanečníků z Lúčnice apod. Dětské muziky byly nejlepší na festivalu Staré nôty mladých strún Európy letos v Habovce. Někteří účinkující připomněli ohrožený druh člověka – lidové vypravěče. Byli to moderátor Marián Veselský, jeden muzikant ze „Skaličanu“ a jedna finalistka soutěže Slávik 2005, již se zúčastnilo asi 40 000 dětí. V posledním pořadu bylo vyhlášeno pět obyvatelů Východné, kteří své chalupy ozdobili nejlépe. Celkem byl festival bohatý, pestrý a krásný, ale měl i několik nedostatků. Především mi chybělo několik desítek žen z Východné, Važce a Štrby, jež tam obvykle společně zpívaly své typické táhlé písně. Jejich nahrávky sice zněly ve vesnici celé dny, ale na jevišti účinkovalo jen asi 12 žen ve „Folklórni skupině Kriváň“, jež tam předvedla svatbu ve Východné. Na festivalu nevystoupil ani jeden umělec s folklorem z Čech. Valašsko zastupoval Lubomír Oravec, Slovácko a Kopanice „Rosénka“ a překvapivě i „Skaličan“, z jehož písní byly téměř všechny slovácké. Naopak dlouho byly na jevištích dva nefolklórni dětské balety z Jeruzaléma a z Oděsy. Oba vystupovaly v Talentech XIV a izraelský dokonce v pořadech zahraničních souborů. Předseda programové rady mi řekl, že jim české soubory nabízí strážnický ústav a že se nikomu

z autorů pořadů český folklor nehodil. Izraelský balet jim prý někdo vnutil. Z 19 slovenských odborníků v programové radě asi nikoho nenapadlo, že místní ženský pěvecký sbor je vždy ve Východné nejlákavější, že jeden tanečník na reprezentaci nejbližšího národa

nestačí a že balet se do folklorního festivalu hodí asi jako „Fleret“ k Jarmile Šulákové. Z festivalového bulletinu se návštěvníci dozvěděli, že po minulém festivalu zemřeli slovenský delegát CIOFF Petr Homolka, zpěvák a harmonikář Milan Chvastek a choreograf zahraničních souborů Jaroslav Ševčík. Hned po festivalu se začal bourat amfiteátr. Na jeho místě bude příští festival v novém amfiteátru. Bude mít zastřešené jeviště, jež bude vypadat jako velký dům. U něho budou malé chaloupky. Vše bude zvenku dřevěné. Nad amfiteátrek bude velké sportovní hřiště. Dosud tam vždy byly stánky s jídlem.

Od 5. do 7. 7. 2005 byl ve Zvoleně 17. festival Akademický Zvolen 2005. To je především soutěž všech slovenských vysokoškolských folklorních souborů. Tyto soubory mají družbu se

zahraničními soubory, z nichž několik vždy pozvou a přijmou do soutěže. Jediná podmínka soutěže je, že vystoupení smí trvat nejdéle 20 minut. Soutěžící soubory se snaží, aby se doba vystoupení blížila maximu, a proto ze svého repertoáru vybírají nejdlejší výstupy (svatby, fašanky atd.) nebo kratší výstupy z jednoho regionu, aby nemusely převlékat kroje. Tak se stává, že některé soubory své nejlepší výstupy předvádějí mimo soutěž. Porota složená z místních a bratislavských odborníků hodnotí pouze soutěžní výstupy. Z nich má vybrat jeden nejlepší a ocenit i vynikající vlastnosti ostatních. Praxe je taková, že jeden slovenský soubor obdrží fujaru jakožto hlavní cenu a všechny ostatní soutěžící soubory obdrží ceny s odůvodněním, jež je u některých neurčitě.

Letošní festival se konal na třech místech, z nichž jedno bylo asi 2 km vzdálené a dokonale utajené. Pořadatelé byli Ministerstvo školstva SR, Technická univerzita vo Zvolene a Mesto Zvolen. Z ministerstva tam nebyl nikdo, politici tam byli pouze z krajského úřadu, město asi dalo peníze

a festival organizovala škola, především její soubor „Poľana“. Je to starý slavný výborný soubor, jež mám rád jako občani Zvolena. Proto nechápu, proč úplně zkalil festival, jež organizoval už sedmáctkrát. Účinkující si nestěžovali na ubytování a stravování, ale nestačili včas přejíždět. Jakožto divák si nevzpomínám na tak špatně zorganizovanou akci. Festival tvořilo 6 nesoutěžních pořadů a 2 soutěžní. Ze Slovenska účinkovaly tyto soubory: „Ekonom“ Bratislava, „Jahodná“ Košice, „Mladost“ a ženská pěvecká skupina „Trnky“ Banská Bystrica, „Ponitran“ Nitra, „Stavbár“ Žilina, „Technik“ Bratislava, „Torysa“ Prešov, „Váh“ Liptovský Mikuláš, „Zobor“ Nitra, „Poľana“ Zvolen. Z ciziny účinkovaly tyto soubory: „First class pantomime in Natfa“ Bulharsko, „Ostromechevskie liavony“ Bělorusko, „Seljačka sloga šljivoševci“ Chorvatsko, „Šarvanci“ Česko a „Tuna de montes de Madrid“ Španělsko. Žádný z nich není vysokoškolský. Bulharský soubor nebyl ani folklorní. Moderátor ohlásil, že vznikl letos, ale nevysvětlil, kdo a proč ho pozval. Z porotců je v Česku nejnámější Milan Križo, a Igor Danihel, jenž je stejně výborný podpoľanský zpěvák a navíc profesionální folklorista. Porota se musela radit téměř dvě hodiny, protože

všechny slovenské soubory byly dokonalé. Zahraniční soubory jim nemohly konkurovat s výjimkou českého souboru „Šarvanců“. Tento soubor vznikl v roce 2002 v Praze s cílem předvádět folklor z celého Slovenska. Tomuto cíli se rychle blíží a počet jeho tanečníků roste. Protože přecházejí z jiných výborných souborů, soubor „Šarvanci“ se od začátku vyrovná nejlepším slovenským souborům. Ve Zvoleně byl už v roce 2003 a je tam oblíbený. Letos mě ale zklamal nejdříve tím, že muzika dosud marně shání cimbalistu a basistu. (Za peníze by jich v Praze sehnali

několik.) Místo basy měla harmoniku, což mají i jiné muziky. Harmonika ale do slovenské i české muziky nepatří. Do soutěže soubor vybral svůj jediný dlouhý výstup. Pokud vím, je to v jeho repertoáru také jediný výstup překvapivě špatný. Jmenuje se od Šumavy k Tatrám a má ukazovat družbu regionů v Československu, ačkoliv vznikl až po zániku Československa. Ze scénáře však i zkušený divák nemohl toto téma uhádnout. Výstup vypadá jako volná zábava účinku-

jících po slovenském festivale. Jeden tanečník tam vykřikl, že jsou v české hospodě, ale muzika měla kroje goralské. Po úvodní písni v českoslovenštině tancovali všichni všechno. Doufám, že soubor tento výstup už nepředvede. Na závěrečném koncertě hlavní cenu obdržel „Technik“ za ničím nevykající taneční zábavu ve Vajnorách. Mezi čtrnácti „druhými“ cenami byla i cena pro „Šarvance“ za dobře zpracované téma... (Podobnou ostudu si u mne udělalo mnoho českých porot; naposledy letos ve Strážnici.) „Mladost“ a „Trnky“ obdržely jednu cenu společně.

Od 8. do 10. 7. 2005 byly v Detvě 40. folklórne slávnosti pod Poľanou. Je to nesoutěžní mezinárodní festival. Hodnotitelé v něm nejsou. Zorganizování festivalu a výzdoba obce byly výborné jako ve Východné. V Detvě navíc vedle amfiteátru vztyčili pět májů vysokých asi 30 m a dva balony znázorňující sklenice piva od hlavního sponzora. Festival tvořilo 10 výstav a 21 pořadů, v nichž účinkovalo asi 30 slovenských souborů, asi 40 podpoľanských sólistů a 12 souborů z ciziny. Začátek festivalu navštívil předseda slovenské vlády. Při jeho vítání málo diváků tleskalo a ještě méně pískalo. Tak mu Slovinci projevíli nespokojenost se svou nízkou životní úrovní. (V Podpoľianských strojárnách je asi 1000 pracovníků a jiná práce v Podpoľaní téměř není. Ve Východné nikdo nepískal.) Slovenský prezident sponzoroval festival a při posledním pořadu oblečený v části lipovského kroje pokřtil nový folklorní zvukový nosič. Diváci mu nadšeně zatleskali. V jednom pořadu vystupovaly pouze děti a v jednom s dospělými. Některé pořady měly tato svá témata: strunné nástroje, podpoľanskou svatbu, milostné a svatební písně z Detvy, zahraniční soubory, blahopřání pořadatelů středoslovenských festivalů, padesátiletý „Mostár“ a třicetiletý „Podpoľanec“, podpoľanské muzikanty a zpěváky a výrobu povidel. Z Česka účinkovaly soubory „Šarvanci“ a „Danaj“. (Ve Strážnici je soubor „Danaj“ a cimbálová muzika „Danaj“ vedená M. Múčkovou. Soubor má svou muziku vedenou Vítězslavem Pálenským, jenž je už tak dobrým muzikantem, že nepotřebuje, aby každý moderátor k jeho jménu dodával: ...vnuk Slávka Volavého.) „Danaj“ má 20 let družbu s detvanským souborem „Detvou“. Předvedl několik tanců ze Strážnice a z Kopanic. Nemohu zamíčet hrubé chyby v tanci, podle něhož se soubor jmenuje. Jsou to držení tanečnice oběma rukama na jejích lopatkách a zpěv v taneční rychlosti. V danaji se má střídát táhlý zpěv bez tance a mnohem rychlejší tanec bez zpěvu.

Tuto charakteristickou vlastnost nedrží mnoho souborů i ze Strážnice. Z ostatních zahraničních souborů byly výborné „Zakopiany“ ze Zakopaného a „Východná“ z Toronto. Slovenské soubory byly výborné všechny. Byli mezi nimi asi všichni umělci z Podpoľaní a 14 souborů a sólistů z ostatních regionů. Nejznámější z nich je „Lúčnica“, „Bartošovci“, „Partizán“, „Šumiačan“ a „Mostár“. Účinkovali i dva lidové vypravěči, z nichž výborná Mária Kropáčová z Příbelců svého kolegu téměř nenechala mluvit. V pořadu V srdci Európy účinkovaly soubory ze Slovenska, z Maďarska, z Polska a z Česka, ale o Visegrádské smlouvě se nikdo nezmínil. V pořadu Lúčnica Detve Štefan Nosál vylíčil vznik Folklorních slávností pod Poľanou a potom jeho soubor předvedl 10 výstupů, z nichž asi 2 byly staré.

V pátek a v sobotu ve Východné a v sobotu v Detvě byly hodnotné noční zábavy. Ve Zvoleně připravené nebyly, ale účinkující ubytovaní ve studentských kolejích se tam v noci bavili bez diváků.

Při všech třech festivalech občas přišlo. Přesto se všechny pořady uskutečnily a pouze jeden byl přerušen. Několika souborům zmokly kroje. Diváci bez deštníků ve Východné a v Detvě zmokli také, protože tam není dost místa pod střechami. Ve Zvoleně a v Detvě jsou možnosti na mokré varianty, ale pořadatelé je nepoužili. Ve Zvoleně na korze jeden pořad začal asi o půl hodiny pozdě bez pořadatelů a většiny účinkujících, ačkoliv právě bylo horko.

Diváků bylo ve Východné a v Detvě několik tisíců, ve Zvoleně několik stovek. Návštěvnost pořadů se velmi

lišila. Závěrečné pořady byly všude vyprodané. Na soutěžních pořadech ve Zvoleně byli v hledišti kromě mne jen soutěžící, kteří právě neúčinkovali.

Jídlo a přeprava jsou na Slovensku asi stejně drahé jako v Česku, vstupné a ubytování je levnější. Ve Východné je ubytování zadarmo, ale musím dodat jako Vlasta Burian, že to za víc nestojí. Je tam jediná možnost postavit si stan nebo karavan na travnatém mírném svahu, kde jsou jen suché záchody asi 50 m od stánků, u nichž se vytrvalci celou noc snaží znechutit vám zpěvem známé lidové písně. Ve Zvoleně je ubytování ve studentských kolejích. V Detvě vás ochotně ubytují obyvatelé, např. Ján Fetiač (zkuste tel. 00421 455 458 792).

Všechny tři festivaly mě výborně pobavily i poučily, a budu na ně dlouho vzpomínat. Takových festivalů a jiných akcí je v každém roce na Slovensku několik tisíc. Z nich je zřejmé, že slovenské soubory budou svůj folklor předvádět alespoň do konce tohoto století. Máme velkou naději, že budou pokračovat i v příštích stoletích. V Detvě se představil heligonkář středního věku, jenž dosud vyučil 230 malých heligonkářů a učí dál. Věřím, že současní i budoucí umělci neztratí vkus a udrží folklor ve vrcholné podobě, již dosáhl v polovině dvacátého století. Krásnější už být nemůže, ale zkazit se dá. Tím chci upozornit hlavně choreografy, že folklor lze neomezeně obohacovat novými nápady, jež však musí vyhovovat vkusu z roku 1960. Výborné příklady jsem viděl i v Detvě. Padesát let obdivuji zvedačky z okolí Myjavy a Trenčína, ale až letos jsem asi dva soubory („Šarvance“ aj.) viděl předvádět zvedačku, při které si žena klekne mužovi na pravý bok ko-

leny dozadu a některá se ještě ohlíží na diváky. Další zvedačka na první pohled odporuje zákonům mechaniky. Při ní si žena klekne mužovi na pravý bok koleny dopředu, vyletí nad jeho levé rameno a zezadu dopadne zpět na jeho pravý bok. Až když jsem to viděl asi potřetí, všiml jsem si, že muž se při přehazování ženy otáčí doleva o 360°, čímž jí nastaví svůj bok a s klečící ženou se dotočí. (Nevím, zda jsem to popsal správně, ale uklidnilo mě, že mechanika platí i v tancích. Mám totiž technické vzdělání.) Víme, že staří Slováci byli těžce pracující zemědělci a dřevorubci, ne baletáři a artisté. Ty nejobtížnější zvedačky, zbojnické cifry, valašské hry apod. vymysleli asi jejich potomci s jejich starým vkusem. Další příklad předvedl „Danaj“. Nástup na straňanský tanec pod šable prozatím předváděly všechny soubory stejně. S písní „Ej, hora, hora...“ klepali muži šavlemi na zem a nastupovali do kruhu. Šavle mužů z „Danaje“ však přinesl ten muž, který potom netancuje s ostatními a předzpěvuje, navlečené na své šavli položené na rameni. Nastoupili s jinou písní a „nosič šavli“ jim šavle rozdál tak, že jim je házel přes celé jeviště. Také mnoho nových cifer „Lúčnice“ asi Štefan Nosál neobjevil v archivech, ale ve své hlavě. Samozřejmě se nabízí otázka, zda ještě může na Slovensku vzniknout celý tanec, píseň, zvyk atd. Někteří slovenští choreografové a muzikanti by uměli vytvořit nový tanec a k němu hudbu. Dokazují to nové hry a scénky dětských souborů, „Lúčnice“, „Lipy“ aj. Neviděl jsem však ani jeden na Slovensku vzniklý nový tanec, který by mohli bez nácivku tancovat před muzikou cizí lidé. Při každém pokusu o takový tanec bude umělcům nejlépe vadit, že tanečníci chtějí i zpívat. Proto téměř ke každému starému tanci vzniklo alespoň několik písní. Tanců, ke kterým je pouze hudba bez textů, je jen několik a netancují se mimo jeviště. A právě texty písní nejen tanečních už dnes na Slovensku těžko mohou vznikat. Text písně totiž musí být v nářečí a na Slovensku všechny generace nářečí nepoužívají, a proto asi ani neumějí. Mám mnoho přátel a známých starých a mladých Slováků žijících v Praze a mezi Bratislavou a Košicemi. Pouze jeden z nich mluví rodným nářečím. Ostatní mluví bezvadnou spisovnou slovenštinou a několik pražských také češtinou. Mluví tak s Čechy i mezi sebou. Některých jsem se ptal, proč mluví spisovně. Nikdo to neví a několik Slováků mi namítalo, že mluví nářečím, ale říkali to spisovně. Pro slovenské školáky je to záviděníhodná výhoda, ale já toho lituji. O používání a znalosti nářečí jsem se přesvědčil i letos ve Východné. Muzikant hrájící ve dvou

košických souborech tam zpíval píseň z Parchovan. Na mou prosbu mi ochotně napsal její text, v němž je nespisovné slovo. Neví, co to slovo znamená, takže plně nechápe smysl písně ze svého regionu. Umí přesně zpívat mnoho zemplínských písní, ale neumí zemplínský „hutoric“. Mluví spisovně. Nové zvyky mohou vznikat pouze v souborech. Nové výrobky mohou vznikat neomezeně. Na Slovensku jsem dosud žádný neviděl, ale nové materiály na tradiční výrobky se používají už dlouho. Ve Východně a v Detvě bylo mnoho stánků s výrobky nejen lidovými. Některé se tam i vyráběly a v Detvě byla škola práskání pastýřským bičem.

Předpokládám, že české čtenáře zajímá porovnání pravděpodobně budoucnosti folkloru na Slovensku a v Česku. Doba udržování folkloru v souborech může být shodná. Veliký rozdíl je v používání nářečí. Téměř v celém Česku se nyní mluví středočeským nářečím. (I nejlepší umělci si v televizi středočeským nářečím dělají popularitu, u mne ostudu.) Ostatní nářečí se používají málo nebo vůbec ne. Dost lidí svá nářečí ještě umí, ale mluví směs středočeského nářečí, svého nářečí a spisovné češtiny. Podmínky pro vznik nových písní i tanců jsou tedy v Česku mnohem lepší. Nové zvyky mohou v Česku vznikat pouze v souborech.

Nové výrobky mohou v Česku vznikat neomezeně. Příklady dávají některé muziky novým vybavením a využíváním vozembouchů i používáním valch, struhadel apod., takže vznikají nové výrobky ozdobné a užitkové i nová hudba. Pro nová díla platí to, co na Slovensku; musí vyhovovat vkusu z roku 1960, ale popisovat události nebo pocity autorů v době svého vzniku. Vznikne-li píseň v Praze, nebude už nikdy začínat „Na tom praškim mostě rozmarinka roste...“, ale třeba „Muj přítel mi poslal esemesku...“. Proto už nemůže vzniknout nový kroj.

I kdyby už nevzniklo nic, předkové Čechů, Slováků a Goralů nám odkázali takové bohatství, že se nevejde do všech festivalů, koncertů a zábav. Proto jich musíme co nejvíce pořádat a hlavně navštěvovat. Šťastnou cestu!

Pavel Fiala

Mezinárodní folklorní festival v Písku probíhal ve dnech 17.–21. srpna 2005 pod patronací hejtmána Jihočeského kraje Jana Zahradníka a poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Toma Zajíčka. Byl to již XI. ročník festivalu a přestože jsme si přáli, aby byl menší než ten loňský jubilejní, zúčastnilo se jej 19 souborů, z toho 6 dětských, 7 dospělých a 6 zahraničních (dva řecké, čínský, lotyšský a německý).

různých věkových kategorií. Přestože loučení s festivalem na městském ostrově narušovaly četné přeháňky, účinkující soubory dokázaly předvést svá připravená vystoupení, za něž je diváci odměnili vřelým potleskem. Festival byl kladně hodnocen i regionálním tiskem, rozhlasem a televizí. Slabší je zájem sponzorů a nedaří se získávat nové, spíše ubývají.

Doprovodné programy probíhaly v Palackého sadech. Představily se hudební tělesa: „Traband“, „Bechyňská duha“, „Kvintet Písek“ a na Havlíčkově náměstí vystoupila skupina „Dupeto“.

Miroslav Černý

Brněnský folklor stále žije

V pátek 17. června se uskutečnil na nádvoří Staré radnice v Brně tradiční pořad Brněnsko tančí a zpívá. Letos byl spojen s několika jubilei. Obsahově byl věnován 200. výročí bitvy u Slavkova, což vyjadřoval i název pořadu Debe bela vojna. Jubileum měl i pořad samotný – letos se již po dvacáté prezentoval veřejnosti osobitý folklor Brněnska.

A v úvodu i na závěr pořadu připomněl Josef Trávníček ze souboru „Lišňáci“, který vystoupení uváděl,

významný podíl letošní jubilaneky, brněnské folkloristky Zdenky Jelínkové, na záchraně a znovuzrození folkloru na Brněnsku.

V letošním programu měla rozhodující úlohu písňová složka, kterou se právě připomínalo výročí slavkovské bitvy. Písň s vojenskou tematikou přednesly mužské sbory, sbor „Stará Lišeň“, muzika „Brněnští gajdoši“ se svými sólisty a pěvecký kroužek z Černovic. Tento námět zpracovávala i závěrečná pásma souborů „Křenovák“ a „Lišňáci“, tanečními čísly přispěly do programu také krojovaná skupina z Tuřan (tu doprovázela dechová hudba „Večerka“), taneční skupina z Černovic a soubor „Vrčka“ ze Šlapanic.

Pavel Šafařík

Adámkovy folklorní dny

V příjemném prostředí hlineckého Betléma proběhly o posledním srpnovém víkendu 10. Adámkovy folklorní dny, a řekněme hned v úvodu, že stálo za to se jich zúčastnit. Sobotní odpoledne patřilo dětským souborům. Na pódiu se postupně objevily pardubické soubory „Holoubek“ a „Radost“, bratislavská „Gerulata“, „Sveti Sava“ z Bělehradu, púchovský „Váh“ a na závěr domácí „Vysočánek“. Ukázalo se, že volba hostů byla nejen pečlivá, ale i šťastná, a dokumentovalo to zejména nesmírně poetické vystoupení souboru „Váh“ s pásmem Slunovrat.

V neděli diváci spatřili „Lišňáky“, opět srbský soubor „Sveti Sava“, slatiňanské „Formany“, „Kořeňák“ z Kořence, „Rusavjan“ z Rusavy, „Hořeňák“ z Lázní Bělohrad, znovu púchovský „Váh“ (tentokrát s třemi čísly, jež byla energická i vtipná, opět mistrně provedená, ale

poetiky Slunovratu podle mého soudu nedosáhla) a na závěr domácí „Vysočan“, o němž bohužel nemohu referovat, protože program doznal značný časový skluz, za nějž sice mohli být diváci vděční, ale já jsem byl závislý na jízdním řádu ČD.

Je zjevné, že na nedodržení časů nenesou vinu pořadatelé, nicméně dvě drobnosti bych jim vytkl: jednak pro zvukaře byl cimbál tak zajímavým nástrojem, že jeho zvuk příliš „vytáhl“ (na úkor zpěvaček „Rusavjanu“); za druhé režisér patrně dost neznal konkrétní program souborů, a tak nevhodně zařadil po strhujícím „Formanu“ ze Slatiňan (průměrný divák to třeba nedocenil, ale hudebník byl zaujat vtipnými hudebními úpravami; ne však natolik, aby nezaznamenal výborné výkony zpěváků i tanečnicků) spíš klenotnicový „Kořeňák“, který v této konfrontaci působil trochu staticky. Pro diváky však mohlo být zajímavé porovnání přístupu ke Kloboukovému v pojetí „Rusavjanu“ a bělohradského „Hořeňáku“.

Jestliže jsem referoval o účinkujících, měl bych komentovat i zbývající účastníky akce: obecenstva úměrně; v něm i hlinecký starosta (bůhví, kolikátý už nástupce páně Adámkův) a pardubický hejtman, a nezdálo se, že jenom ze služební povinnosti.

Josef Hora

Vyznání životu bez hranic – Slavnost růží

Festival Vyznání životu bez hranic – Slavnost růží proběhl ve dnech 19.–21. 8. 2005 ve Vlčicích. Festival uspořádalo občanské sdružení Společnost za pozitivní přístup k životu a aktivní odpor proti blbosti – Řád duševních rytířů modré růže, prezentující renesanci osobností a podílející se na záchraně kulturní památky Vlčického dvorce a jeho využití na kulturní, společenské centrum – Muzeum Heraldiky a historie České Kanady, Galerie osobností. Festival byl jako již tradičně zaměřen proti snobismu, přísluhovačství, podbízení a blbosti a vyjadřoval pocity oficiálně nepodpo-

rované kultury. Slavnost kulturního setkání osobností a růží se konala za laskavé podpory čestné ředitelky festivalu, významné světové cembalistky Zuzany Růžičkové a mistra světa v pěstování růží, rytíře Josefa Havla.

Slavnost byla zahájena vernisáží výstavy růží Josefa Havla a prezentací největší evropské sbírky písní o růžích pana Chrásky. 20. 8. festival pokračoval dopoledním slavnostním otevřením stezky „Napříč Českou Kanadou“ po stopách historie bitvy amerických letců za II. světové války v rámci projektu „zelených stezek srdcem Evropy za kulturou a historií“. Stezka je lemována „Stromy života a smíření“ zasazenými ke dni Země. V odpoledních hodinách začala slavnost kultury a života povýšením Zuzany Růžičkové do řádu duševních rytířů modré růže, která se tímto zařadila do společenství osobností jako jsou pánové Větvička a Pokorný, Ema Destinnová in memorial a další. Slavnostně byly

předány prestižní ceny Za pozitivní přístup k životu a aktivní odpor proti blbosti. Tyto ceny obdrželi pan Bumerl za svou celoživotní laskavou péči o přírodu a tým i o nás a Vítězslav Dostál za reprezentaci naší země na svých cestách okolo světa a rychlost, se kterou byla jeho statečnost a skromnost zapomenuta. Zvláštní cenu za „ti-

chost“ dostal pan Josef Havel za druhé místo na světovém mistrovství v pěstování růží v Ženevě, neboť tato světová událost byla zahalena mlčením, snad aby nenarušila tok informací o důležitějších událostech. Slavnostní fanfáry na počest oceněných osobností vyloudil na kontrafagot Luboš Fait, vedoucí souboru „Harmonia Mozartiana Pragensis“.

Program dále pokračoval setkáním osobností s folklorem. Na improvizovaném, netradičně zvlněném travnatém jevišti nastoupil třicetičlenný folklorní soubor Vysočan, který svým více než hodinovým půvabným vystoupením nadchl přítomné. Soubor svým profesionálním výkonem nezapršel své padesátileté trvání, což se projevilo v dokonalosti projevu a zapálení pro věc i přes nepříznivou finanční situaci pořadatele.

Dalším bodem programu byla vernisáž soch a plastik na téma „Létání“ Karla Huňka a nádherných výtvarných prací žáků ZUŠ Jindřichův Hradec na téma „Nejkrásnější strom mého života“. Návštěvníci se mohli pod odborným dohledem Mgr. Kucharičové na toto téma výtvarně vyjádřit a posléze na podzemní greenway zasadit svůj Strom života. Dále přispěl k programu poutavým vyprávěním cestovatel Vítězslav Dostál, který zaujal diváky svým zajímavým kultivovaným projevem, znalostmi a ochotou odpovídat na jejich dotazy. Pozdním odpolednem provázel setkání osobností pan Peleška, ředitel botanické zahrady pan Kacerovský a další.

Program byl ukončen za začínajícího deště tichým vyhlášením „Celosvětového roku aktivního odporu proti blbosti“. Festival přišla podpořit asi stovka osob, mezi nimi vědci, spisovatelé, hudebníci, výtvarníci, lékaři, místní starousedlíci, děti ZUŠ, zahraniční hosté (San Francisco, Vídeň), členové občanských sdružení, zástupce Rosa klubu Praha, ředitel Výzkumného ústavu letectví, ředitel úzkokolejné dráhy Ing. Hodinář s chotí, Ing. Zahradník, starosta Prahy II, spisovatelé a galeristé manželé Langrovi, doc. Kůta z VŠCHT, paní Špírková z Akademie věd a další. Téměř ve stejné době a místě konání festivalu vykolejil vlak úzkokolejné dráhy. Ihned přijely tři televizní štáby. Byly ale zklamány. Krveprolití se v České Kanadě nekonalo, pouze malý, velký Festival Vyznání životu a odporu proti blbosti. Chtěl bych velice poděkovat všem účinkujícím, návštěvníkům, Folklornímu sdružení České republiky, nadaci Partnerství, nadaci Vltava a Českému rozhlasu 2 za mediální podporu.

Karel Huněk